

Αιγίδες Επιστημονικών Εταιρειών στα Τρόφιμα Ποια η κατάσταση σε Ελλάδα και διεθνώς; Που οδεύουμε και ποιες οι προϋποθέσεις;

Αντώνης Ζαμπέλας

Πρόεδρος ΕΦΕΤ

Αναπλ. Καθηγητής Διατροφής του Ανθρώπου

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κανονισμός (ΕΚ) Αριθ 1924/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου

- Άρθρο 11

Εθνικές ενώσεις επαγγελματιών στον ιατρικό τομέα και στους τομείς της διατροφής ή της διαιτολογίας και ιδρύματα υγείας

Ελλείψει συγκεκριμένων κοινοτικών κανόνων όσον αφορά τις συστάσεις ή εγκρίσεις από εθνικές ενώσεις επαγγελματιών στον ιατρικό τομέα και στους τομείς της διατροφής ή της διαιτολογίας και ιδρύματα που σχετίζονται με την υγεία, είναι δυνατόν να εφαρμόζονται σχετικοί εθνικοί κανόνες σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης

Κανονισμός (ΕΚ) Αριθ 1924/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου

- Άρθρο 12

Περιορισμοί της χρήσης ορισμένων ισχυρισμών επί θεμάτων υγείας

Δεν επιτρέπονται οι ισχυρισμοί:

A) που υπονοούν ότι μπορεί να επηρεασθεί η υγεία από τη μη κατανάλωση του τροφίμου

B) που αναφέρονται στο ρυθμό ή την ποσότητα απώλειας βάρους

Γ) που αναφέρονται σε συστάσεις μεμονωμένων ιατρών ή επαγγελματιών στον τομέα της υγείας και άλλων ενώσεων που δεν μνημονεύονται στο άρθρο 11.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι διαφορές εθνικών διατάξεων μεταξύ των Κρατών –Μελών σχετικά με τους ισχυρισμούς Διατροφής & Υγείας

- εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των τροφίμων
- άνισες συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων
- άμεσο αντίκτυπο στην λειτουργία της εσωτερικής αγοράς της κοινότητας και στην ποιότητα των πληροφοριών που δίδεται στους καταναλωτές

οδήγησαν

Νομικό Πλαίσιο

**Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1924/2006
του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του
Συμβουλίου σχετικά με τους ισχυρισμούς
διατροφής και υγείας στα τρόφιμα**

**Τέθηκε σε ισχύ στις 19 Ιανουαρίου 2007
Εφαρμόζεται από 1ης Ιουλίου 2007**

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1924/06

Ορισμοί:

Ως **“ισχυρισμός”** ορίζεται κάθε μήνυμα ή απεικόνιση, η οποία δεν είναι υποχρεωτική σύμφωνα με την κοινοτική ή εθνική νομοθεσία, η οποία δηλώνει, υπονοεί ή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το τρόφιμο έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά

Ισχυρισμός διατροφής: Κάθε ισχυρισμός που δηλώνει, υπονοεί ή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τρόφιμο διαθέτει ιδιαίτερες **ευεργετικές** θρεπτικές ιδιότητες λόγω της ενέργειας (θερμιδικής αξίας) ή/και των θρεπτικών και άλλων ουσιών που περιέχει σε μειωμένο ή αυξημένο ποσοστό, ή δεν περιέχει

Ισχυρισμός υγείας: Κάθε ισχυρισμός που δηλώνει, υπονοεί ή οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει σχέση μεταξύ κατηγορίας τροφίμων, του τροφίμου ή συστατικού του και της υγείας.

● Ισχυρισμοί Διατροφής

- Περιεκτικότητα ενέργειας / θρεπτικής ουσίας: *‘Χαμηλά λιπαρά’, ‘πηγή πρωτεϊνών’, ‘χαμηλό αλάτι’*

● Ισχυρισμοί Υγείας

- Λειτουργικοί ισχυρισμοί (Άρθρο 13)

‘Οι φυτικές ίνες συμβάλουν στην καλή λειτουργία του εντέρου’

- Ισχυρισμοί για τη μείωση του κινδύνου εκδήλωσης ασθένειας (Άρθρο 14)

‘Οι φυτοστερόλες μειώνουν τα επίπεδα χοληστερόλης στο αίμα. Τα υψηλά επίπεδα χοληστερόλης συνιστούν παράγοντα κίνδυνου για την ανάπτυξη στεφανιαίας νόσου’

- Ισχυρισμοί που αναφέρονται στην ανάπτυξη και υγεία των παιδιών (Άρθρο 14)

‘Το ασβέστιο είναι απαραίτητο για την φυσιολογική ανάπτυξη των οστών των παιδιών’ 7

Ισχυρισμοί διατροφής

- ❖ Χαμηλή ενεργειακή αξία
- ❖ Μειωμένη ενεργειακή αξία
- ❖ Χωρίς ενεργειακή αξία
- ❖ Χαμηλά λιπαρά
- ❖ Χωρίς λιπαρά
- ❖ Χαμηλά κορεσμένα λιπαρά*
- ❖ Χωρίς κορεσμένα λιπαρά*
- ❖ Χαμηλή περιεκτικότητα σε σάκχαρα
- ❖ Χωρίς σάκχαρα
- ❖ Χωρίς πρόσθετα σάκχαρα
- ❖ Χαμηλή περιεκτικότητα σε νάτριο / αλάτι
- ❖ Πολύ χαμηλή περιεκτικότητα σε νάτριο / αλάτι

** συνυπολογίζονται και τα trans λιπαρά οξέα*

Ισχυρισμοί διατροφής

- ❖ Χωρίς νάτριο / αλάτι
- ❖ Πηγή εδώδιμων ινών
- ❖ Υψηλή περιεκτικότητα σε εδώδιμες ίνες
- ❖ Πηγή πρωτεϊνών
- ❖ Υψηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες
- ❖ Πηγή [όνομα βιταμίνης/ών] ή /και [όνομα ανόργανου άλατος/ων]
- ❖ Υψηλή περιεκτικότητα σε [όνομα βιταμίνης/ών] ή /και [όνομα ανόργανου άλατος/ων]
- ❖ Περιέχει [όνομα της θρεπτικής ή άλλη ουσίας]
- ❖ Αυξημένη περιεκτικότητα (όνομα της θρεπτικής ουσίας)
- ❖ Μειωμένη περιεκτικότητα (όνομα της θρεπτικής ουσίας)
- ❖ Μειωμένων θερμιδων (light/lite)
- ❖ Εκ φύσεως / φυσικό

Κανονισμός 1924/2006/ΕΚ

- A. Ισχυρισμοί υγείας περιγράφουν ή μνημονεύουν (άρθρο 13)
- α)** το ρόλο θρεπτικής ή άλλης ουσίας στην αύξηση, την ανάπτυξη και τις λειτουργίες του οργανισμού, ή
 - β)** ψυχολογικές λειτουργίες και λειτουργίες συμπεριφοράς, ή
 - γ)** με την επιφύλαξη της οδηγίας 96/8/ΕΚ, αδυνάτισμα ή έλεγχο του βάρους ή μείωση του αισθήματος πείνας ή αύξηση του αισθήματος κορεσμού ή μείωση της διαθέσιμης ενέργειας από τη δίαιτα

Οι ισχυρισμοί υγείας του άρθρου 13 πρέπει:

- i)** να βασίζονται σε γενικώς αποδεκτά επιστημονικά στοιχεία, και
- ii)** να είναι ευκόλως κατανοητοί από το μέσο καταναλωτή.

Ισχυρισμοί Υγείας του άρθρου 13

«Διαδικασία σύνταξης του καταλόγου ισχυρισμών υγείας του άρθρου 13 του Κανονισμού 1924/2006»

- Ⓢ Έναρξη υποβολής : **23-07-2007**
- Ⓢ Καταληκτική ημερομηνία: **16-11-2007**
- Ⓢ Υποβλήθηκαν 901 ισχυρισμοί **31-01-2008**
- Ⓢ Υποβλήθηκαν συνολικά από όλα τα Κράτη-Μέλη 44.000 ισχυρισμοί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Ⓢ Υποβλήθηκαν στην EFSA από την Ε.Ε. 4185 Βασικοί + 10.000 παρόμοιοι (Ιουλ-Νοεμ-Δεκ 2008)
- Ⓢ **Παρούσα φάση:** Επιστημονική αξιολόγηση από EFSA (**Αύγουστος 2008 – Ιούλιος 2009 +...**)
- Ⓢ 1 Οκτωβρίου 2009 Έκδοση πρώτης παρτίδας επιστημονικών αξιολογήσεων από την EFSA (94 γνωμοδοτήσεις για 521 ισχυρισμούς)

**Αναμένεται ο Ευρωπαϊκός Κατάλογος Εγκεκριμένων
Ισχυρισμών τον Ιανουάριο 2010 + ...**

Διαδικασία Έγκρισης Ισχυρισμών Υγείας του Άρθρου 14

Υποβολή αίτησης στην Αρμοδία Αρχή Ελέγχου (Ανοιχτή διαδικασία, Καν. 353/2008/ΕΚ)

Οι αρμόδιες Αρχές Ελέγχου των Κ-Μ έχουν την ευθύνη για τον έλεγχο της εγκυρότητας της αίτησης

Διαβίβαση έγκυρης αίτησης στην EFSA για την γνωμοδότηση της σχετικά με την επιστημονική αξιολόγηση του ισχυρισμού.

Η EFSA εκδίδει την γνωμοδότηση (5 μήνες + 2 συμπληρωματικές πληροφορίες) και την αποστέλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η Ε.Ε. αποφασίζει για το ισχυρισμό μέσω της κανονιστικής διαδικασίας με έλεγχο (2 μήνες).

Αιτιολ. Σκέψη 10: γιατί χρειαζόμαστε τα nutrient profiles

- Τα τρόφιμα που προωθούνται με ισχυρισμούς ενδέχεται να δώσουν στον καταναλωτή την εντύπωση ότι έχουν ...πλεονεκτήματα για την υγεία από παρόμοια ... προϊόντα.
- Αυτό ενδέχεται να ενθαρρύνει τον καταναλωτή να κάνει επιλογές οι οποίες επηρεάζουν άμεσα τη συνολική πρόσληψη μεμονωμένων θρεπτικών ή άλλων ουσιών κατά τρόπο αντίθετο προς τις επιστημονικές συστάσεις.
- Προς αντιμετώπιση αυτού του δυνητικά ανεπιθύμητου αποτελέσματος, ...παράγοντες όπως η παρουσία ορισμένων ουσιών ή τα θρεπτικά χαρακτηριστικά ενός προϊόντος, αποτελούν κατάλληλα κριτήρια για να καθορισθεί εάν προϊόν μπορεί να φέρει ισχυρισμούς.

Περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών (nutrient profiles)

Αιτιολ. Σκέψη 11: σκοπός & πεδίο εφαρμογής των nutrient profiles

- Η χρήση των nutrient profiles ως κριτηρίου αποσκοπεί στην αποφυγή της κατάστασης κατά την οποία οι ισχυρισμοί διατροφής ή υγείας συγκαλύπτουν τον γενικό διατροφικό χαρακτήρα ενός τροφίμου, γεγονός που θα μπορούσε να παραπλανήσει τους καταναλωτές κατά την προσπάθεια υγιεινών επιλογών στο πλαίσιο της ισορροπημένης διατροφής.
- Τα θρεπτικά χαρακτηριστικά θα πρέπει, όπως προβλέπει ο παρών κανονισμός, να αποσκοπούν μόνο στη ρύθμιση των συνθηκών υπό τις οποίες διατυπώνονται ισχυρισμοί.

Αιτιολ. Σκέψη 11: καθορισμός των nutrient profiles - Παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη

- Θα πρέπει να βασίζονται σε γενικώς αποδεκτά επιστημονικά στοιχεία όσον αφορά στη σχέση μεταξύ διατροφής και υγείας.
- Ωστόσο, τα nutrient profiles θα πρέπει επίσης να αφήνουν
 - χώρο στην καινοτομίακαι θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη
 - την ποικιλότητα των διατροφικών συνηθειών και παραδόσεων, καθώς
 - και ότι κάθε προϊόν μπορεί να επιτελεί σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της συνολικής διαίτας.

Διαδικασία για τον καθορισμό των nutrient profiles

■ Επιστημονική Γνώμη της EFSA

(EFSA NDA PANEL 31-01-2008: Opinion on the setting of nutrient profiles for foods bearing nutrition and health claims pursuant to Article 4 of the Regulation (EC) No 1924/2006)

- *nutrient profiles για τα τρόφιμα γενικά ή/και κατηγορίες τροφίμων*
- *η επιλογή των θρεπτικών ουσιών*
- *η επιλογή της ποσότητας αναφοράς/βάσης*
- *η προσέγγιση για τον υπολογισμό τους*
- *η καταλληλότητα και η δοκιμή του προτεινόμενου συστήματος*

■ Διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη

(Advisory group, 8 Ιουλίου και 28 Νοεμβρίου 2008)

nutrient profiles για τα τρόφιμα γενικά ή/και κατηγορίες τροφίμων

Κατηγορίες τροφίμων

- Φυτικά έλαια, λιπαρές ύλες για επάλειψη
- Προϊόντα φρούτων και λαχανικών
- Διάφοροι σπόροι και ξηροί καρποί
- Κρέας και προϊόντα του
- Ιχθηρά και προϊόντα αυτών
- Γαλακτοκομικά προϊόντα (γάλα, τυροκομικά προϊόντα)
- Δημητριακά (Ψωμί, διαφορά προϊόντα δημητριακών, δημητριακά πρωινού)
- Έτοιμα γεύματα σούπες και σάντουιτς
- Μη αλκοολούχα ποτά
- Άλλα τρόφιμα που δεν περιλαμβάνονται στις ανωτέρω κατηγορίες

Περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών (nutrient profiles)

η προσέγγιση για το υπολογισμό τους

- Threshold system (scoring system)

η επιλογή των θρεπτικών ουσιών

- Κορεσμένα λιπαρά οξέα (λιπαρά οξέα, trans)
- Νάτριο/Αλάτι
- Σάκχαρα
- Άλλες θρεπτικές ουσίες να εξισορροπήσουν τις αρνητικές επιδράσεις (φυτικές ίνες στο ψωμί;;;;;;;;;;)

η επιλογή της ποσότητας αναφοράς/βάσης

- Ποσοτική βάση αναφοράς (100gr/100ml)
- Ενεργειακή βάση Αναφοράς για τις λιπαρές ύλες (100Kcal);;;;;;

η καταλληλότητα και η δοκιμή του προτεινόμενου συστήματος

- Food Basket
 - Δεδομένα από την βιομηχανία
 - Δεδομένα από τα K-M

Περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών (nutrient profiles)

Η EFSA προχώρησε στην δημιουργία Εκπαιδευτικής Βάσης Δεδομένων Διατροφικής Σύνθεσης Τροφίμων (Limited Food Basket) με 1500 είδη τροφίμων προκειμένου να δοκιμαστούν τα περιγράμματα θρεπτικών χαρακτηριστικών.

Η Βάση Δεδομένων έχει την δυνατότητα να υπολογίσει τα τρόφιμα:

- (i)** που δικαιούνται να φέρουν ισχυρισμούς Υγείας (συμμορφώνονται πλήρως με το περίγραμμα)
- (ii)** που δικαιούνται να φέρουν ισχυρισμούς Διατροφής (συμμορφώνονται με το περίγραμμα εκτός από ένα θρεπτικό στοιχείο)
- (iii)** δεν δικαιούνται να φέρουν ισχυρισμούς Διατροφής και Υγείας.

ANNEX I: specific nutrient profiles and conditions of use, which food or certain categories of food must comply with in order to bear nutrition or health claims

Food category		Specific conditions*	Thresholds		
			Sodium (mg/100g or 100ml)	Saturates (g/100g or 100ml except when specified otherwise)	Sugars (g/100g or 100ml)
Vegetable oils and spreadable fats as defined in Council Regulation (EC) No 2991/94		-	500	30 kcal /100g	-
Fruits, vegetables, seeds, and their products, except oils	Fruits, vegetables, and their products, except oils**	Minimum 50g of fruit and/or vegetable per 100g of finished products	400	5	15
	Seeds*** and their products, except oils	Minimum 50g of nuts per 100g of finished products	400	10	15
Meat or meat based products		Minimum 50g of meat per 100g of finished products	700	5	-
Fish, fishery products, crustaceans, and molluscs		Minimum 50g of fish per 100g of finished products	700	10	-
Dairy based products	Dairy based products, except cheeses	Minimum 50g of dairy constituents per 100g of finished products	300	2,5	15
	Cheeses	Minimum 50g of dairy constituents per 100g of finished products	600	10	15

Food category		Specific conditions*	Thresholds		
			Sodium (mg/100g or 100ml)	Saturates (g/100g or 100ml except when specified otherwise)	Sugars (g/100g or 100ml)
Cereal and cereal products	Breads containing at least 3 g of fibre per 100 g or at least 1,5 g of fibre per 100 kcal.	Minimum 50g of cereals per 100g of finished products	700 until [date of adoption + 6 years] 400 from [date of adoption + 6 years]	5	15
	Cereal and cereal products except breakfast cereals	Minimum 50g of cereals per 100g of finished products	400	5	15
	Breakfast cereals	Minimum 50g of cereals per 100g of finished products	500	5	25
Ready meals, soups and sandwiches		Minimum 200g per serving size Minimum 100g of the following for ready meals and sandwiches: - 30g vegetables and/or nuts, 30g cereals, 30g meat, 30g fish and/or 30g milk	400	5	10
Non alcoholic beverages		Liquid foods, insofar as they do not qualify for one of the above mentioned food categories	-	-	8
Other foods		Solid foods, insofar as they do not qualify for one of the above mentioned food categories	300	2	10

* the minimum quantity required should be calculated on the basis of the ingredients entering into the recipe.

** vegetables include potatoes, beans, and pulses.

*** seeds include seeds, kernels, nuts. Nuts include peanuts and tree nuts.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Σας ευχαριστώ πολύ